

Krajowa Rada Komornicza

ul. Szpitalna 4/10 | 00-031 Warszawa | tel. 22 827 71 13 | faks 22 827 29 76 | krk@komornik.pl | www.komornik.pl

Warszawa, dnia 16 marca 2016 r.

KRK/V/95/16

Szanowna Pani

Beata Szydło

Prezes Rady Ministrów

Al. Ujazdowskie 1/3

00-583 Warszawa

W imieniu Krajowej Rady Komorniczej, będącej reprezentantem komorników sądowych (art. 83 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz. U. z 2015 r., poz. 790) zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważenie zasadności podjęcia działań zmierzających do zapewnienia prawidłowej realizacji ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195) wchodzącej w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r., w związku z dostrzeżonymi przez samorząd komorniczy zagrożeniami, o których mowa poniżej.

Wskazana ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia (art. 1 ust. 1 ustawy), zaś celem owego świadczenia wychowawczego ma być częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych (art. 4 ust. 1 ustawy). Z powyższych przepisów wynika, że przyznane określonym podmiotom świadczenie wychowawcze **może być przeznaczane wyłącznie na ściśle określony cel**, którym może być wyłącznie pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka (dzieci), nie zaś na inny cel, np. na spłatę zobowiązań matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka czy opiekuna prawnego dziecka (art. 4 ust. 2 ustawy).

W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. wprowadzono co prawda zmianę treści art. 833 k.p.c., poprzez nadanie nowego brzmienia § 6 tego przepisu i dodaniu nowej jednostki redakcyjnej oznaczonej jako § 7. Rzeczona zmiana brzmienia art. 833 § 6 k.p.c. sprowadza się jedynie do **wyłączenia spod egzekucji sądowej** (analogicznie spod egzekucji administracyjnej –zmiana art. 10 § 4 i 5 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, z późn. zm.) dodatkowo **świadczeń wychowawczych**, a więc świadczeń regulowanych ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Niewątpliwie zwolnienie spod egzekucji (sądowej i administracyjnej) świadczeń objętych wskazaną ustawą z uwagi na charakter tych świadczeń i ich przeznaczenie jest konieczne i celowe. W ocenie samorządu komorniczego jednakże **rozwiązania prawne, sprowadzające się wyłącznie do zmiany art. 833 k.p.c. i art. 10 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie są wystarczające.**

Zawarty we wskazanych przepisach zapis o wyłączeniu świadczeń wychowawczych spod egzekucji sądowej i administracyjnej skutkować będzie wyłącznie tym, iż owe świadczenia nie będą mogły być zajęte przez organ egzekucyjny (sądowy lub administracyjny), a tym samym brak będzie podstaw do zobowiązania organu powołanego do wypłaty świadczenia wychowawczego organowi egzekucyjnemu zamiast osobie uprawnionej do tych świadczeń. Innymi słowy proponowana regulacja zawarta w art. 833 k.p.c. i art. 10 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji sprowadza się wyłącznie do ograniczenia możliwości prowadzenia egzekucji bezpośrednio z należnych świadczeń, poprzez zajęcie wierzytelności.

Należy jednakże mieć na uwadze, że z reguły świadczenia, które zwolnione mają być od egzekucji sądowej i administracyjnej, a więc nie mają podlegać zajęciu egzekucyjnym, lecz w całości przeznaczone być mają na pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych (art. 4 ust. 1 ustawy), przekazywane będą na rachunek bankowy matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka albo opiekuna prawnego dziecka (art. 4 ust. 2 ustawy).

Powszechnie zaś przyjmuje się, że środki pieniężne (nawet niepodlegające egzekucji, np. z uwagi na ochronę wynagrodzenia za pracę) wpłacone na rachunek bankowy „tracą swoją tożsamość” i egzekucja prowadzona z wierzytelności z rachunku bankowego prowadzona jest wedle samodzielnych zasad regulujących ten sposób egzekucji. Przykładowo, w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 r. (sygn. akt I ACa 67/14) wskazano, że *„egzekucja z wierzytelności z rachunku bankowego stanowi inny sposób egzekucji niż egzekucja ze świadczeń rentowych i w jej toku nie znajdują zastosowania ograniczenia wynikające z art. 139 - 141 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Kwotę wolną od zajęcia w ramach egzekucji w odniesieniu do środków znajdujących się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo - rozliczeniowych i rachunkach lokat terminowych wyznacza w sposób szczególny art. 54 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1376 ze zm.)”*. Wprawdzie w uchwale z dnia 26 lutego 2015 r. (sygn. akt III CZP 104/14) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że *„zajęcie rachunku bankowego nie może obejmować środków, o których mowa w art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c., chyba że egzekwowana wierzytelność powstała w związku z realizacją projektu, na który te środki były przeznaczone”*, to jednak należy mieć na uwadze, że w odniesieniu do zwolnień określonych w art. 831 k.p.c. (co do których wypowiedział się Sąd Najwyższy), zgodnie z treścią art. 831 § 2 k.p.c. *„w przypadkach, o których mowa w § 1 pkt 1-2a i 7, nie podlegają egzekucji również sumy i świadczenia w naturze już wypłacone lub wydane, a w przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 2a, nie podlegają egzekucji również środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne powstałe w ramach realizacji projektu, na który były przeznaczone środki pochodzące z programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przez okres jego trwałości wskazany w umowie o dofinansowanie projektu”*. W odniesieniu do świadczeń objętych przepisem art. 833 k.p.c. brak jest analogicznego rozwiązania prawnego określającego, że egzekucji nie podlegają również świadczenia już wypłacone lub wydane. Ponadto, słuszny pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy, winien przybrać postać normy prawnej, zaś ustawodawca winien dodatkowo uregulować zasady określania pochodzenia środków pieniężnych

znajdujących się na rachunku bankowym, a tym samym stworzyć mechanizmy realnie zabezpieczające określone świadczenia przed egzekucją. Należy bowiem mieć na uwadze, że komornik sądowy (czy też administracyjny organ egzekucyjny) dokonując zajęcia rachunku bankowego nie wie i nie ma możliwości posiadania wiedzy, jakie środki znajdują się na zajmowanym rachunku bankowym oraz jakie jest ich pochodzenie.

W tym stanie uznać należy, że zmiana art. 833 k.p.c. i art. 10 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji może nie doprowadzić do realnego zabezpieczenia świadczeń wychowawczych przed egzekucją sądową i administracyjną, a w praktyce powstać mogą sytuacje zajęcia przez organy egzekucyjne rachunku bankowego, na który przekazane zostały świadczenia wychowawcze, a tym samym rodzice (opiekunowie) pozbawieni zostaną możliwości wydatkowania owych świadczeń zgodnie z ich przeznaczeniem.

Z tych względów, w ocenie samorządu komorniczego, konieczne jest stworzenie realnych mechanizmów zabezpieczających świadczenia zwolnione spod egzekucji (w tym zwłaszcza świadczenia wychowawcze), nie tylko na etapie ich wypłaty przez właściwy organ, ale też w przypadku wpłaty świadczeń na rachunek bankowy. W obecnie obowiązującym stanie prawnym komornik sądowy nie dysponuje bowiem instrumentami pozwalającymi na określanie zakresu zajęcia rachunku bankowego, tj. ustalania źródła pochodzenia znajdujących się na rachunku bankowym środków.

Dostrzegając zagrożenia mogące wyniknąć w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. i mogącymi pojawić się sytuacjami niezależnymi od organów egzekucyjnych, a sprowadzającymi się do konieczności dokonywania zajęcia (na wniosek wierzycieli i w oparciu o tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko rodzicom lub opiekunom dziecka uprawnionym do świadczeń wychowawczych) rachunku bankowego, na który przekazywane będą świadczenia wychowawcze, co w istocie pozbawi osoby uprawnione do możliwości dysponowania otrzymanymi środkami zgodnie z ich przeznaczeniem, konieczne wydaje się podjęcie próby działań,

Krajowa Rada Komornicza

ul. Szpitalna 4/10 | 00-031 Warszawa | tel. 22 827 71 13 | faks 22 827 29 76 | krk@komornik.pl | www.komornik.pl

które w sposób jednoznaczny i pewny chronić będą świadczenia zwolnione spod egzekucji od zajęcia w toku sądowego i administracyjnego postępowania egzekucyjnego.

Mam nadzieję, że powyższe uwagi okażą się przydatne i podjęte zostaną niezbędne działania dla zapewnienia ochrony przyznawanych świadczeń.

Prezes
Krajowej Rady Komorniczej

Rafał Fronczek